

ΚΕΔΙΣΑ ΚΕΔΙΣΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES**

Οι κυρώσεις ως συντελεστές ισχύος ενός κράτους ή οργανισμού

**Αντισυνταγματάρχης (ΠΖ)
Γεώργιος Κουκάκης**

Ερευνητική Εργασία νο. 94

ΚΕΔΙΣΑ ΚΕΔΙΣΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΕΔΙΣΑ

Δρ. Ανδρέας Γ. Μπανούτσος	Πρόεδρος
Δρ. Παναγιώτης Σφαέλος	Αντιπρόεδρος & Δ/της Ερευνών
Βασίλης Παπαγεωργίου	Γενικός Γραμματέας
Αργέττα Μαλιχουτσάκη	Οικονομική Διαχειρίστρια
Ευάγγελος Διπλάρας	Μέλος
Αναστασία Τσιμπίδη	Μέλος

© 2023 Center for International Strategic Analyses (KEDISA, All Rights Reserved)

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without permission of the publisher

ΚΕΔΙΣΑ ΚΕΔΙΣΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES**

Οι κυρώσεις ως συντελεστές ισχύος ενός κράτους ή οργανισμού

Αντισυνταγματάρχης (ΠΖ) Γεώργιος Κουκάκης

Απόφοιτος Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στη
«Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο»
του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου

3 Απριλίου 2023

Η παρούσα μελέτη είναι αφιερωμένη στη λατρεμένη μέλλουσα σύζυγό μου, Γεωργία Διάκου, που συνέβαλε με τις παρατηρήσεις της στο τελικό κείμενο και η οποία έφυγε ξαφνικά από τη ζωή στις 19 Μαρτίου 2023.

ΔΗΛΩΣΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η γνώμη που διατυπώνεται σε αυτό το κείμενο εκφράζει τις προσωπικές απόψεις του συγγραφέα και σε καμία περίπτωση δεν αντικατοπτρίζει την επίσημη θέση της Ελληνικής Κυβέρνησης ή του Ελληνικού Στρατού.

Θεσσαλονίκη, 3 Απριλίου 2023

Georgios Koukakis

Γεώργιος Κουκάκης
Ανχης (ΠΖ)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΣΚΟΠΟΣ	1
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	1
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ	1
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ	2
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	2
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ.....	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΙΣΧΥΣ ΚΑΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ	3
ΙΣΧΥΣ	3
ΚΥΡΩΣΕΙΣ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	6
Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ	6
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ	10
ΟΙ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.....	10
ΡΩΣΙΑ.....	11
ΚΙΝΑ	13
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	15
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	17

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	18
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	27
Α. ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΕΙΡΗΝΗΣ	27
Β. ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.....	28
Γ. ΟΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ (2014-ΣΗΜΕΡΑ).....	29
Δ. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ.....	32
Ε. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	33
ΣΤ. ΟΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ (2014-2021).....	34
Ζ. Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΣΤΟ ΙΡΑΝ (2008-2022)	35
Η. Η ΑΣΚΗΣΗ ΝΕΤΟ ΤΩΝ ΜΟΝΙΜΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΑ/ΟΗΕ	36
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	37

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται τη σχέση μεταξύ των κυρώσεων που επιβάλλονται από ένα κράτος ή οργανισμό σε άλλους δρώντες και της ισχύος αυτού.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το βαθμό στον οποίο οι κυρώσεις συντελούν στη διαμόρφωση της ισχύος ενός κράτους ή οργανισμού, καθώς και ο εντοπισμός των παραγόντων που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά τους.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Ο μεγάλος αριθμός τόσο των διεθνών δρώντων όσο και των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί από αυτούς, καθιστά πρακτικά αδύνατη την παράθεση αναλυτικών στοιχείων για το σύνολο αυτών. Ως εκ τούτου, εξετάζονται κυρώσεις δρώντων που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Ως βασική προϋπόθεση-παραδοχή λαμβάνεται το γεγονός ότι η ισχύς αποτελεί μία έννοια αμφίσημη, καθώς δεν υπάρχει ένας μονοσήμαντος ορισμός που να χαίρει κοινής αποδοχής. Επιπλέον, παραμένει κατά βάση ένα μη μετρήσιμο μέγεθος, παρά το γεγονός ότι κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί ορισμένες επιστημονικές θεωρίες για τον ποσοτικό προσδιορισμό της.¹

¹ Μία από τις θεωρίες που διατυπώθηκαν για τον υπολογισμό της ισχύος είναι αυτή του Ray S. Cline, σύμφωνα με την οποία η ισχύς ενός κράτους υπολογίζεται από τον μαθηματικό τύπο $P_p = (C+E+M) \cdot (S+W)$, όπου P_p είναι η αντιλαμβανόμενη ισχύς, C ο πληθυσμός και η εδαφικότητά του, E οι οικονομικές του δραστηριότητες, M οι στρατιωτικές του δυνατότητες, S ο στρατηγικός του σκοπός και W η θέληση της ηγεσίας να εφαρμόσει την εθνική στρατηγική (Κουλουμπής: 1995, 92).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ

Ένας ουσιώδης παράγοντας επιρροής όσον αφορά τις κυρώσεις, είναι το γεγονός ότι αποτελούν ένα τεχνοκρατικό αντικείμενο. Η εμβάθυνση επομένως όσον αφορά τον τρόπο επιβολής και τις οικονομικές επιπτώσεις αυτών εμπεριέχει μία εγγενή αδυναμία, η οποία οφείλεται στην απουσία εξειδικευμένων νομικών και οικονομικών γνώσεων που ενδέχεται να υπάρχει τόσο από πλευράς ερευνητή, όσο και από πλευράς αναγνώστη.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία επιχειρεί να απαντήσει η παρούσα μελέτη είναι τα ακόλουθα:

1. Από ποιους παράγοντες εξαρτάται η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων και ποιος είναι ο ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων κατά την επιβολή τους;
2. Είναι ικανές οι κυρώσεις να μεταβάλλουν την πολιτική του δρώντα στον οποίο επιβάλλονται;
3. Πως επιδρά η υπάρχουσα ισχύς ενός κράτους στην αποτελεσματικότητα των κυρώσεων που επιβάλλει;
4. Πως επηρεάζει την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων το πλαίσιο (μονομερές ή πολυμερές) εντός του οποίου επιβάλλονται;

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Η βιβλιογραφία στην οποία στηρίζεται η παρούσα μελέτη περιλαμβάνει βιβλία, άρθρα επιστημονικών περιοδικών, εφημερίδων και Ινστιτούτων καθώς και επίσημα θεσμικά κείμενα από ελληνικές και ξένες πηγές. Στο 1^ο Κεφάλαιο αποσαφηνίζονται οι βασικές έννοιες και η μεταξύ τους σχέση, στο 2^ο Κεφάλαιο και 3^ο Κεφάλαιο αναλύονται το πλαίσιο και η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων επιλεγμένων διεθνών οργανισμών και κρατών αντίστοιχα, ενώ στο τελευταίο Κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης, τα οποία απαντούν στα τεθέντα ερευνητικά ερωτήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΙΣΧΥΣ ΚΑΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο πραγματοποιείται μία σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση επιλεγμένων απόψεων και θεωριών που έχουν διατυπωθεί όσον αφορά την ισχύ και τις κυρώσεις, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι εν λόγω έννοιες, να καθορισθεί η μεταξύ τους σχέση και να οριοθετηθεί το πλαίσιο εντός του οποίου θα αναλυθούν τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί.

ΙΣΧΥΣ

Η ισχύς ορίζεται ως «η δύναμη (συνήθως όχι σωματική) που διαθέτει κανείς και που του επιτρέπει να επιβάλλεται» και μπορεί να έχει στρατιωτική, πολιτική, οικονομική ή κοινωνική μορφή (Μπαμπινιώτης 2002, 792). Είναι όμως αυτός ο ορισμός αρκετός για να μπορέσει κάποιος να κατανοήσει σε βάθος τόσο τα χαρακτηριστικά της ισχύος όσο και τον τρόπο με τον οποίο αυτή λειτουργεί; Σύμφωνα με τον Θεόδωρο Κουλουμπή η έννοια της ισχύος - αν και κατά κοινή ομολογία της πλειοψηφίας των πολιτικών επιστημόνων συνδέεται στενά με την πολιτική δράση - εμπεριέχει μία εγγενή ανακρίβεια, η οποία οφείλεται κυρίως στη θεώρησή της άλλοτε ως ένα σύνολο ιδιοτήτων/χαρακτηριστικών και άλλοτε ως τη σχέση μεταξύ δύο ανεξάρτητων δρώντων (Κουλουμπής 1995, 87).

Αν και ο Ινδός Kauṭilya ορίζει την ισχύ ως την κατοχή δύναμης που πηγάζει από τη γνώση, τη στρατιωτική δύναμη και την ανδρεία, ο Hans Morgenthau² την ορίζει ως τη «[...] σχέση ανάμεσα σε δύο πολιτικούς δρώντες, όπου ο δρών Α έχει την ικανότητα να ελέγχει τη σκέψη και τις πράξεις του δρώντος Β», για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η ισχύς είναι «[...] μια πολύ γενική έννοια που δηλώνει οτιδήποτε επιβάλλει και διατηρεί τον έλεγχο του δρώντος Α στον δρώντα Β» (Κουλουμπής 1995, 87-88). Επαληθεύει δηλαδή τη φράση του Θουκυδίδη,³ σύμφωνα με την οποία «Όσοι κατέχουν θέση εξουσίας πράττουν ό,τι επιτρέπει η εξουσία τους, ενώ οι αδύναμοι δεν έχουν άλλη επιλογή από το να αποδέχονται αυτήν τη κατάσταση» (Hanink, 2020, 47-48).

² Ένας από τους πιο γνωστούς πολιτικούς επιστήμονες και θεμελιωτές της θεωρίας του ρεαλισμού στις Διεθνείς Σχέσεις.

³ Η εν λόγω φράση προέρχεται από το διάλογο μεταξύ Αθηναίων και Μηλίων που καταγράφεται στο έργο «Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου» του Θουκυδίδη.

Η ισχύς επομένως είναι μια δυναμική κατάσταση, η οποία χρησιμοποιείται άλλοτε ως μέσο επίτευξης κάποιου στόχου και άλλοτε ως αυτοσκοπός, καθώς η συγκέντρωση ισχύος από έναν δρώντα εγγυάται σε μεγάλο βαθμό την ασφάλειά του (Κουλουμπής, 1995, 90-91). Το γεγονός αυτό μας οδηγεί στις τρεις συνιστώσες της ισχύος, δηλαδή *την αυθεντία*,⁴ *την επιρροή και τον καταναγκασμό*. Από αυτές, οι δύο πρώτες αφορούν την εκούσια συμμόρφωση των λοιπών δρώντων συνθέτοντας την ήπια ισχύ (Nye, 2021), ενώ η τρίτη συνιστώσα αφορά την ακούσια συμμόρφωση, στην οποία οδηγείται ένας δρων με την επιβολή κυρώσεων.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Το λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας ορίζει τις κυρώσεις ως την *«ποινή που προβλέπεται για συγκεκριμένο αδίκημα ή παράπτωμα [...] κάθε μέσο καταναγκασμού (στρατιωτικού, οικονομικού ή πολιτικού χαρακτήρα), το οποίο επιβάλλεται από τη διεθνή κοινότητα σε κρατικό οργανισμό, όταν διαπιστώνεται παράβαση των διεθνών νομίμων και συνθηκών»* (Μπαμπινιώτης, 2002, 977), ενώ η ΕΕ τις αναφέρει ως *περιοριστικά μέτρα* λέγοντας ότι *«αποτελούν προληπτικά μέτρα τα οποία δίνουν στην ΕΕ τη δυνατότητα να αντιδρά γρήγορα σε πολιτικές προκλήσεις και σε εξελίξεις που αντιτίθενται στους στόχους και τις αξίες της»* (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 2022).

Οι κυρώσεις επομένως επιβάλλονται αφενός με σκοπό να τιμωρήσουν την παραβατική συμπεριφορά ενός δρώντα και αφετέρου να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες ώστε να μην επαναληφθεί η εν λόγω συμπεριφορά, τόσο από το συγκεκριμένο όσο και από άλλους δρώντες. Έχουν δηλαδή ως απώτερο στόχο την προσαρμογή της πολιτικής των άλλων δρώντων, προκειμένου να εξασφαλιστούν συγκεκριμένα συμφέροντα (Kern 2009, 8). Ανάλογα δε με τον επιδιωκόμενο σκοπό διακρίνονται σε κυρώσεις κατά της τρομοκρατίας, της διάδοσης πυρηνικών όπλων, της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της προσάρτησης ξένων εδαφών, κ.λπ., ενώ ανάλογα με τα μέσα καταναγκασμού που

⁴ Η αυθεντία ενός δρώντος οδηγεί στη μίμηση της συμπεριφοράς του από άλλους δρώντες, καθώς λειτουργεί ως πρότυπο.

χρησιμοποιούνται, διακρίνονται σε διπλωματικές κυρώσεις και σε κυρώσεις που προϋποθέτουν νομική κατοχύρωση, όπως οι οικονομικές κυρώσεις.

Οι διπλωματικές κυρώσεις αφορούν κυρίως την απέλαση συγκεκριμένων διπλωματικών υπαλλήλων ή την καθολική παύση των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ δύο δρώντων η οποία επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια αυτών. Οι υπόλοιπες κυρώσεις περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα ενεργειών όπως το εμπάργκο όπλων, η απαγόρευση μετακίνησης και η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων φυσικών προσώπων, ο περιορισμός ή απαγόρευση εισαγωγών-εξαγωγών, κ.ά.. Οι κυρώσεις τέλος, μπορούν να επιβάλλονται είτε μονομερώς από ένα κράτος, είτε σε συλλογικό επίπεδο από τα μέλη ενός οργανισμού. Κύριος φορέας επιβολής κυρώσεων σε διεθνές επίπεδο είναι το Συμβούλιο Ασφάλειας του ΟΗΕ, χωρίς αυτό να αποκλείει την επιβολή κυρώσεων και από άλλους διεθνείς ή περιφερειακούς οργανισμούς.

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων, ο βασικός τρόπος μέτρησής της είναι η συμμόρφωση του δρώντα στον οποίο έχουν επιβληθεί με τις απαιτήσεις/προϋποθέσεις του κράτους ή οργανισμού που τις επέβαλε, καθώς αυτός είναι ο σκοπός εφαρμογής τους. Εξαιρεση στον κανόνα αυτό αποτελούν οι οικονομικές κυρώσεις, κατά τις οποίες παρέχεται η δυνατότητα εξέτασης ορισμένων οικονομικών δεικτών,⁵ οι οποίοι καταδεικνύουν τις επιπτώσεις που σημειώθηκαν στην οικονομία του δρώντος (συνήθως κράτος) στο οποίο επιβλήθηκαν (Ecomides & Wilson 2007, 224-225).

Ανακεφαλαιώνοντας τα στοιχεία που έχουν παρατεθεί στο παρόν Κεφάλαιο, επισημαίνεται ότι η ισχύς είναι ένα σχετικό μέγεθος το οποίο εκφράζει την ικανότητα επηρεασμού των ενεργειών ενός δρώντα από έναν άλλο. Ένας από τους τρόπους επιρροής είναι η επιβολή κυρώσεων, η οποία έχει συνήθως καταναγκαστικό χαρακτήρα. Η αποτελεσματικότητα δε των κυρώσεων «μετριέται» από το βαθμό συμμόρφωσης του δρώντα στον οποίο επιβάλλονται με τις απαιτήσεις αυτού που τις επιβάλλει.

⁵ Ο σημαντικότερος οικονομικός δείκτης όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων είναι το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) [Gross Domestic Product (GDP)] και οι σταδιακές απώλειες που αυτό σημειώνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται η ανάλυση δεδομένων σχετικά με τις κυρώσεις που έχουν επιβάλει δύο από τους κυριότερους διεθνείς οργανισμούς, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εν λόγω ανάλυση περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις κυρώσεις, τα είδη αυτών και τους κυριότερους δρώντες στους οποίους έχουν επιβληθεί, καθώς και την εξέταση της αποτελεσματικότητάς τους.

Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

Αν και ο όρος «κυρώσεις» δεν αποτελεί επίσημη ορολογία του ΟΗΕ, εν τούτοις ο Καταστατικός Χάρτης (ΚΧ) αυτού προβλέπει τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων όπως η αναστολή των δικαιωμάτων και προνομίων ενός κράτους-μέλους (Άρθρο 5), η αποπομπή ενός κ-μ από τον ΟΗΕ (Άρθρο 6) και η στέρηση ψήφου στη Γενική Συνέλευση (ΓΣ) του εν λόγω Οργανισμού (Άρθρο 19) οι οποίες επί της ουσίας επιτελούν τον ίδιο σκοπό (Πάσχου, 2008,125). Σε περίπτωση δε που απειλείται η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια, το Συμβούλιο Ασφάλειας του ΟΗΕ (ΣΑ/ΟΗΕ) – ως αρμόδιο όργανο - δύναται να λαμβάνει στρατιωτικά και μη μέτρα για την αποκατάσταση αυτής (Άρθρο 39).

Όσον αφορά τα μη στρατιωτικά μέτρα, το Άρθρο 41 του ΚΧ του ΟΗΕ αναφέρει ότι: «*Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να αποφασίσει ποια μέτρα που δεν περιλαμβάνουν τη χρήση ένοπλης βίας πρέπει να εφαρμοστούν για την εκτέλεση των αποφάσεών του και μπορεί να καλέσει τα μέλη των Ηνωμένων Εθνών να εφαρμόσουν τα μέτρα αυτά. Αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν την πλήρη ή μερική διακοπή των οικονομικών σχέσεων και των σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, αεροπορικών, ταχυδρομικών, τηλεγραφικών, ραδιοφωνικών και άλλων μέσων επικοινωνίας, καθώς και τη διακοπή των διπλωματικών σχέσεων*» (United Nations 1945, 9), ενώ όσον αφορά τα στρατιωτικά μέτρα, αναφέρει ότι λαμβάνονται σε περίπτωση που αποτύχουν όλα τα υπόλοιπα μέτρα.⁶

⁶ Τα στρατιωτικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 42 του ΚΧ του ΟΗΕ περιλαμβάνουν επιχειρήσεις επίδειξης,, αποκλεισμού και άλλες επιχειρήσεις από αεροπορικές, θαλάσσιες ή χερσαίες δυνάμεις.

Σύμφωνα δε με τα επίσημα στοιχεία που έχει δημοσιεύσει ο ΟΗΕ, το ΣΑ/ΟΗΕ έχει επιβάλει από το 1966 μέχρι και σήμερα 30 πακέτα κυρώσεων εναντίον εικοσιπενσσέρων κρατών⁷ και τριών τρομοκρατικών οργανώσεων⁸ - από τα οποία παραμένουν σε ισχύ τα 14 - εστιάζοντας στην πολιτική διευθέτηση των συγκρούσεων, τη μη διασπορά πυρηνικών και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Αυτά περιλαμβάνουν οικονομικές και εμπορικές κυρώσεις, κωλυσιπλοΐα (embargo) όπλων και απαγορεύσεις μετακινήσεων (United Nations Security Council, 2022), ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι – σε αντίθεση με την κοινή αντίληψη που επικρατεί ότι όλα τα μέτρα έχουν απαγορευτικό χαρακτήρα - πολλά από αυτά έχουν θετικό χαρακτήρα, όπως τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την ανοικοδόμηση της Λιβύης και της Γουινέας-Μπισσάου.

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί από τον ΟΗΕ, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον παγκόσμιο δείκτη ειρήνης (βλ. Παράρτημα Α) όσο και τον αντίστοιχο δείκτη για την τρομοκρατία (βλ. Παράρτημα Β), καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι επιβληθείσες κυρώσεις δεν έχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα, καθώς ένας σημαντικός αριθμός κρατών εξακολουθεί – σε διαφορετικό βαθμό το καθένα – να βιώνει κάποιας μορφής σύγκρουση. Όσον αφορά τη διεθνή τρομοκρατία, ο ΟΗΕ δεν έχει καταφέρει ακόμα να εξαλείψει τις τρομοκρατικές οργανώσεις που απειλούν σε καθημερινή βάση την παγκόσμια ειρήνη.

Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από τη Διακήρυξη του Δελχί που εξέδωσε η Επιτροπή Αντι-Τρομοκρατίας [Counter-Terrorism Committee (CTC)] του ΟΗΕ στις 29 Οκτωβρίου 2022 (UN Counter-Terrorism Committee 2022a), στην οποία αναφέρεται ότι «[...] η τρομοκρατία σε όλες τις μορφές και εκφάνσεις της αποτελεί μία από τις σοβαρότερες απειλές για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια [...]» (UN Counter-Terrorism Committee 2022b), καθώς και από το Ψήφισμα 2664 που υιοθέτησε το ΣΑ/ΟΗΕ στις 9 Δεκεμβρίου 2022 (United Nations Security Council

⁷ Τα κράτη στα οποία έχουν επιβληθεί οι κυρώσεις περιλαμβάνουν τη Νότια Ροδεσία, τη Νότια Αφρική, την πρώην Γιουγκοσλαβία, την Αϊτή, το Ιράκ, την Αγκόλα, τη Ρουάντα, τη Σιέρα Λεόνε, τη Σομαλία, την Ερυθραία, την Αιθιοπία, τη Λιβερία, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, την Ακτή Ελεφαντοστού, το Σουδάν, το Λίβανο, τη Λαϊκή Δημοκρατία της Βόρειας Κορέας, το Ιράν, τη Λιβύη, τη Γουινέα-Μπισσάου, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, την Υεμένη, το Νότιο Σουδάν και το Μάλι.

⁸ Οι τρομοκρατικές οργανώσεις στις οποίες έχουν επιβληθεί οι κυρώσεις περιλαμβάνουν το ISIL (Da'esh), την Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν.

n.d.), σύμφωνα με το οποίο επέβαλε κυρώσεις κατά των οργανώσεων ISIL (Da'esh) και Al-Qaida για διάστημα δύο ετών (United Nations Security Council 2022).

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Όσον αφορά την ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι οι κυρώσεις (περιοριστικά μέτρα) «αποτελούν βασικό εργαλείο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της ΕΕ, μέσω του οποίου η ΕΕ μπορεί να παρεμβαίνει, όπου είναι απαραίτητο, για την πρόληψη συγκρούσεων ή την αντιμετώπιση αναδυόμενων ή υφιστάμενων κρίσεων» (European Commission n.d.a). Διευκρινίζει μάλιστα ότι δεν έχουν τιμωρητικό χαρακτήρα, αλλά στοχεύουν στην αλλαγή πολιτικής ή δραστηριότητας τόσο χωρών που δεν είναι κ-μ της ΕΕ όσο και κακόβουλων οντοτήτων και φυσικών προσώπων, μέσα από το εμπάργκο όπλων, την απαγόρευση μετακινήσεων, τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και άλλα οικονομικά μέτρα.

Οι κυρώσεις που επιβάλλει η ΕΕ χωρίζονται σε κυρώσεις του ΟΗΕ που ενισχύονται από την ΕΕ⁹ και αυτόνομες κυρώσεις που επιβάλλονται από την ΕΕ αυτόνομα, η εφαρμογή των οποίων επαφίεται στα κ-μ της ΕΕ (European Union External Action 2021). Τα μέτρα που έχει λάβει η ΕΕ μέχρι και τη στιγμή της συγγραφής του παρόντος κειμένου αφορούν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την εξάπλωση των χημικών όπλων, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αντιμετώπιση των κυβερνοεπιθέσεων (European Union 2022).

Χαρακτηριστικό και πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η επιβολή κυρώσεων στη Ρωσία λόγω της προσάρτησης της Κριμαίας το 2014 και της εισβολής της στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022 (βλ. Παράρτημα Γ). Από τότε μέχρι και το Δεκέμβριο του 2022 η ΕΕ έχει επιβάλλει στη Ρωσία 10 πακέτα κυρώσεων, τα οποία περιλαμβάνουν οικονομικές, εμπορικές και επενδυτικές κυρώσεις, διπλωματικά μέτρα, περιορισμούς στα μέσα ενημέρωσης αλλά και

⁹ Η ΕΕ εφαρμόζει τις εν λόγω κυρώσεις εντάσσοντάς τις στο Ευρωπαϊκό δίκαιο.

κυρώσεις που σχετίζονται με τη Λευκορωσία (European Commission n.d.b; Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 2023α).¹⁰

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων που έχει επιβάλλει η ΕΕ στη Ρωσία με σκοπό τον τερματισμό των στρατιωτικών επιχειρήσεων στην Ουκρανία, εκ πρώτης όψεως φαίνεται να μην έχουν επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα καθώς η συγκεκριμένη ένοπλη σύγκρουση συνεχίζεται να υφίσταται (Friedman 2022). Εν τούτοις, μια πιο προσεκτική εξέταση καταδεικνύει αφενός ότι οι Ρωσικές Ένοπλες Δυνάμεις έχουν χάσει μεγάλο μέρος των εδαφικών εκτάσεων της Ουκρανίας που είχαν καταλάβει αρχικά (βλ. Παράρτημα Δ) και αφετέρου ότι η Ρωσική οικονομία έχει υποστεί μεγάλο πλήγμα, καθώς οι επιβληθείσες οικονομικές κυρώσεις επηρέασαν το ΑΕΠ, τις εισαγωγές και εξαγωγές, τον πληθωρισμό και τη χρηματιστηριακή αγορά (βλ. Παράρτημα Ε).

Ανακεφαλαιώνοντας τα στοιχεία που έχουν παρατεθεί στο παρόν Κεφάλαιο αξίζει να τονιστεί το γεγονός ότι τόσο ο ΟΗΕ όσο και η ΕΕ, αν και έχουν επιβάλλει μεγάλο αριθμό κυρώσεων για τον έλεγχο της συμπεριφοράς ορισμένων κρατών και την πάταξη συγκεκριμένων φαινομένων, κρίνοντας εκ του αποτελέσματος διαπιστώνεται ότι αυτές δεν έχουν καταφέρει να επιτύχουν πλήρως τον επιδιωκόμενο σκοπό για τον οποίο αυτές επιβλήθηκαν. Σύμφωνα δε με ανάλυση του European Union Institute for Security Studies, ένας από τους κυριότερους λόγους που συμβαίνει αυτό είναι ότι η επιβολή των κυρώσεων συνήθως δεν συνδέεται με την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Συνεπώς δεν είναι ξεκάθαρο το πότε θα πρέπει να αρθούν, γεγονός που οδηγεί αρκετούς δρώντες να σχηματίσουν την πεποίθηση ότι οι κυρώσεις έχουν μόνιμο χαρακτήρα, οπότε δεν προβαίνουν και σε αλλαγή συμπεριφοράς. (Portela 2022).

¹⁰ Το 1^ο πακέτο υιοθετήθηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2022, το 2^ο στις 25 Φεβρουαρίου 2022, το 3^ο στις 28 Φεβρουαρίου, 2 και 9 Μαρτίου 2022, το 4^ο στις 15 Μαρτίου 2022, το 5^ο στις 8 Απριλίου 2022, το 6^ο στις 3 Ιουνίου 2022, το 7^ο στις 21 Ιουλίου 2022, το 8^ο στις 5 Οκτωβρίου 2022, το 9^ο στις 16 Δεκεμβρίου 2022 και το 10^ο πακέτο στις 25 Φεβρουαρίου 2023. Αξίζει επίσης να τονιστεί ότι κυρώσεις κατά της Ρωσίας είχαν επιβληθεί ήδη από το 2014 λόγω της προσάρτησης της Κριμαίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται δεδομένα σχετικά με τις κυρώσεις που έχουν επιβάλει τρεις από τους κυριότερους διεθνείς δρώντες, οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Κίνα. Η εν λόγω ανάλυση εστιάζει στα είδη των κυρώσεων και τους αποδέκτες αυτών, επιχειρώντας και πάλι να εξετάσει την αποτελεσματικότητά τους.

ΟΙ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Μέχρι και τη στιγμή της συγγραφής της παρούσας μελέτης, οι ΗΠΑ έχουν επιβάλλει 22 πακέτα κυρώσεων, από τα οποία τα 19 στρέφονται εναντίον άλλων κρατών.¹¹ Στη **Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας**¹² (U.S. Department of State n.d.a) εφαρμόζονται από το **2005** λόγω «[...] της συνεχούς επιδίωξης ανάπτυξης προγραμμάτων πυρηνικής και πυραυλικής τεχνολογίας, [...] θέτοντας όλο και περισσότερο σε κίνδυνο τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους συμμάχους αυτών» (Federal Register 2016, 14943) και στη **Συρία**¹³ (U.S. Department of State n.d.b) από το **2004** λόγω «[...] της υποστήριξης της τρομοκρατίας, της συνέχισης της κατοχής του Λιβάνου, της επιδίωξης ανάπτυξης προγραμμάτων όπλων μαζικής καταστροφής και πυραυλικών συστημάτων και της υπονόμευσης των διεθνών και αμερικανικών προσπαθειών όσον αφορά τη σταθεροποίηση και την ανοικοδόμηση του Ιράκ [...]» (Federal Register 2004, 14943).

Στη **Βενεζουέλα**¹⁴ (U.S. Department of State n.d.c) εφαρμόζονται από το **2015** λόγω «[...] της διάβρωσης της κυβέρνησης [...], της δίωξης των πολιτικών

¹¹ Τα πακέτα κυρώσεων εναντίον κρατών αφορούν τη Λευκορωσία, τη Βιρμανία, το Μπουρούντι, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, την Κούβα (2 πακέτα), τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, το Ιράν, το Μάλι, τη Νικαράγουα, τη Σομαλία, το Νότιο Σουδάν, το Σουδάν, τη Συρία, τη Ρωσία (λόγω της Ουκρανίας), τη Βενεζουέλα, τα Δυτικά Βαλκάνια και τη Ζιμπάμπουε. Τα υπόλοιπα 3 πακέτα κυρώσεων αφορούν συγκεκριμένους τομείς όπως η αδειοδότηση εξαγωγών (export licensing), η προστασία του κυβερνοχώρου/πάταξη της διαφθοράς και τέλος η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (U.S. Department of State n.d.f). Το 2017 μάλιστα οι ΗΠΑ ψήφισαν το Νόμο 115-44 «Countering America's Adversaries Through Sanctions Act-Related Sanctions» (CAATSA), ο οποίος παρέχει το νομικό πλαίσιο για την επιβολή κυρώσεων στο Ιράν, τη Ρωσία και τη Βόρεια Κορέα (U.S. Department of the Treasury n.d.).

¹² Οι κυρώσεις των ΗΠΑ εναντίον της Κορέας αφορούν κυρίως στην απαγόρευση εξαγωγής και εκ νέου εξαγωγής αγαθών, υπηρεσιών και τεχνολογίας.

¹³ Οι κυρώσεις των ΗΠΑ εναντίον της Συρίας αφορούν κυρίως στη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και την απαγόρευση συγκεκριμένων συναλλαγών.

¹⁴ Οι κυρώσεις των ΗΠΑ εναντίον της Βενεζουέλας αφορούν κυρίως στη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και την απαγόρευση συγκεκριμένων συναλλαγών.

αντιπάλων, τον περιορισμό των ελευθεριών του Τύπου, της χρήσης βίας και των παραβιάσεων και καταχρήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων [...], καθώς και της επιδεινούμενης παρουσίας σημαντικής δημόσιας διαφθοράς [...]]» (Federal Register 2015, 12747), στη **Ρωσία**¹⁵ (U.S. Department of State n.d.d) από το **2014** (βλ. Παράρτημα ΣΤ) λόγω «[...] των ενεργειών και πολιτικών [...] στην περιοχή της Κριμαίας χωρίς την άδεια της κυβέρνησης της Ουκρανίας, οι οποίες υπονομεύουν τις δημοκρατικές διαδικασίες και τους θεσμούς στην Ουκρανία» (Federal Register 2014, 13943) και στο **Ιράν**¹⁶ (U.S. Department of State n.d.e) από το **1979** – μετά την κατάληψη της Αμερικανικής Πρεσβείας - λόγω «[...] της κακόβουλης επιρροής του Ιράν στη Μέση Ανατολή, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών από το Ιράν αποσταθεροποιητικών συμβατικών όπλων και της απόκτησης όπλων και συναφούς υλικού από το Ιράν» (Federal Register 2020, 60043).

Οι προαναφερθείσες κυρώσεις που έχουν επιβληθεί από τις ΗΠΑ δεν φαίνεται να έχουν επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα, καθώς η Βόρεια Κορέα συνεχίζει την προκλητική της συμπεριφορά (Terry 2022), η κατάσταση στη Συρία παραμένει τεταμένη (Jeffrey 2022), η Βενεζουέλα υπέγραψε 20ετές σχέδιο συνεργασίας με το Ιράν (Οικονομικός Ταχυδρόμος 2022α) και το Ιράν συνεχίζει το πυρηνικό του πρόγραμμα (βλ. Παράρτημα Ζ). Η Ρωσία τέλος, έχει μειώσει τη χρήση του δολαρίου στις συναλλαγές της (Geopolitical Futures 2022) μειώνοντας κατ' επέκταση την επίδραση των Αμερικανικών κυρώσεων στη Ρωσική οικονομία, καθώς «*Η δύναμη των Ηνωμένων Πολιτειών να επιβάλλουν κυρώσεις σε άλλες χώρες απορρέει από την πρωτοκαθεδρία του αμερικανικού δολαρίου και την εμβέλεια της αμερικανικής εποπτείας επί των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών καναλιών*» (Demarais 2022).

ΡΩΣΙΑ

Όσον αφορά την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Ρωσίας, οι πιο καθοριστικές κυρώσεις που επέβαλε στις δυτικές χώρες - ως αντίμετρο των δικών τους κυρώσεων - σχετίζονταν με την προμήθεια ενέργειας, καθώς η Ρωσία

¹⁵ Οι κυρώσεις των ΗΠΑ εναντίον της Ρωσίας αφορούν κυρίως στην απαγόρευση μετακίνησης συγκεκριμένων προσώπων και τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων.

¹⁶ Οι κυρώσεις των ΗΠΑ εναντίον του Ιράν αφορούν κυρίως την απαγόρευση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και την πρόσβαση στην αμερικανική αγορά.

αποτελούσε το βασικό προμηθευτή για πολλά από τα κράτη της ευρωπαϊκής ηπείρου. Μερικές από αυτές ήταν η πληρωμή του φυσικού αερίου σε ρωσικό νόμισμα (ρούβλι) αντί για ευρώ ή δολάριο,¹⁷ η μείωση της ροής φυσικού αερίου μέσω των ρωσικών αγωγών προς τις ευρωπαϊκές χώρες¹⁸ και η μείωση της παραγωγής πετρελαίου,¹⁹ ενέργειες που οδήγησαν σε αύξηση των τιμών των αντίστοιχων προϊόντων, αναγκάζοντας την ΕΕ να προσαρμόσει την ενεργειακή της πολιτική (Μπανούτσος 2022).

Ένα ακόμα μέτρο που χρησιμοποίησε η Ρωσία προκειμένου να ελέγξει τη συμπεριφορά των άλλων κρατών προς όφελός της είναι η δυνατότητα παρέμβασης στη διαδικασία λήψης απόφασης του ΣΑ/ΟΗΕ μέσω της άσκησης του δικαιώματος αρνησικυρίας - γνωστό και ως veto (Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ χ.χ.)²⁰ - όντας ένα από τα 5 μόνιμα μέλη του.²¹ Το εν λόγω δικαίωμα ασκήθηκε από τη Ρωσία στις **25 Φεβρουαρίου 2022** κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης για τον τερματισμό των επιχειρήσεων στην Ουκρανία, με αποτέλεσμα να μην εκδοθεί απόφαση από το ΣΑ/ΟΗΕ για τον τερματισμό των Ρωσικών επιχειρήσεων και την απομάκρυνση των ρωσικών στρατευμάτων από την Ουκρανία (United Nations n.d.). Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι το εν λόγω δικαίωμα έχει χρησιμοποιηθεί κατά διαστήματα και από τα υπόλοιπα μόνιμα μέλη του ΣΑ/ΟΗΕ για την προάσπιση των εθνικών τους συμφερόντων (βλ. Παράρτημα Η).

Οι κυρώσεις που επέβαλε η Ρωσία στη Δύση μέσω του ελέγχου της ροής του φυσικού αερίου δεν μπορούν να θεωρηθούν αποτελεσματικές, καθώς δεν στάθηκαν ικανές να μεταβάλουν την αρνητική στάση των ευρωπαϊκών κρατών. Παρ' όλα αυτά, η Ρωσία κατάφερε μέσω των κυρώσεων να ασκήσει σημαντική πίεση στα κράτη της ΕΕ λόγω της αύξησης των τιμών φυσικού αερίου και

¹⁷ Ως μία από τις μορφές κυρώσεων μπορεί να χαρακτηριστεί και η μείωση της ροής φυσικού αερίου μέσω των ρωσικών αγωγών προς τις ευρωπαϊκές χώρες με την πρόφαση βλάβης ή συντήρησης, η οποία έφερε παρόμοια αποτελέσματα.

¹⁸ Η Ρωσία ισχυρίστηκε ότι η μείωση της ροής φυσικού αερίου πραγματοποιήθηκε λόγω βλάβης ή συντήρησης των αγωγών.

¹⁹ Έπειτα από συνεννόηση με τη Σαουδική Αραβία.

²⁰ Όταν ένα μέλος του ΣΑ/ΟΗΕ ασκήσει veto κατά τη διάρκεια ψηφοφορίας για τη λήψη απόφασης καθιστά αδύνατη την έκδοση απόφασης και κατ' επέκταση τη λήψη ανάλογων μέτρων.

²¹ Τα υπόλοιπα μόνιμα μέλη του ΣΑ/ΟΗΕ είναι οι ΗΠΑ, η Γαλλία, η Κίνα και το Ηνωμένο Βασίλειο.

πετρελαίου αλλά και της μείωσης των ενεργειακών αποθεμάτων, η οποία ωστόσο σταδιακά εκτονώθηκε μετά τη στροφή της ΕΕ σε άλλες πηγές και πάροχους ενέργειας (Παλαιολόγος 2022). Όσον αφορά την άσκηση αρνησικυρίας εντός του ΣΑ/ΟΗΕ, δεν τίθεται καμία αμφιβολία ότι η Ρωσία εφάρμοσε μία αποτελεσματική τακτική καταφέροντας να αποφύγει την καταδίκη των ενεργειών της εναντίον της Ουκρανίας.

KINA

Όσον αφορά την Κίνα, αξίζει να τονιστεί ότι το μείζον εθνικό ζήτημα που την απασχολεί είναι η επιθυμία ανεξαρτητοποίησης που έχει εκδηλωθεί από την **Ταϊβάν**, γεγονός που αντίκειται στην πολιτική «Μία χώρα, δύο συστήματα» που ακολουθεί το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα. Η προσπάθεια δε αυτή της Ταϊβάν υποστηρίζεται έντονα από τις ΗΠΑ, έχοντας οδηγήσει σε ρήξη τις σχέσεις των δύο κρατών. Ενδεικτικό περιστατικό αυτής της δυναμικής ήταν η επίσκεψη της Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, Nancy Pelosi (Hass 2022), στην Ταϊβάν τον **Αύγουστο του 2022** η οποία προκάλεσε την έντονη αντίδραση της Κίνας και την επιβολή οικονομικών κυρώσεων εναντίον της Ταϊβάν και κυρώσεων μετακίνησης σε ανώτατους αξιωματούχους αυτής (ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ 2022).

Η Κίνα επέβαλε κυρώσεις μετακίνησης και στην Αμερικανίδα πολιτικό, ενώ διέκοψε το διάλογο με τις ΗΠΑ όσον αφορά ζητήματα παγκόσμιου ενδιαφέροντος όπως η κλιματική αλλαγή, η πάταξη του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, οι μεταναστευτικές ροές, καθώς επίσης και μία σειρά θεμάτων που σχετίζονται με την άμυνα (Η εφημερίδα των συντακτών 2022). Αξίζει ωστόσο να τονιστεί το γεγονός ότι παρά τις έντονες κινεζικές αντιδράσεις – κυρίως σε επικοινωνιακό επίπεδο – η Κίνα δεν προχώρησε στην επιβολή κυρώσεων κατά των ΗΠΑ σε εμπορικό ή οικονομικό επίπεδο.

Οι εν λόγω επιβληθείσες κυρώσεις εκτιμάται ότι είναι αποτελεσματικές, αφενός μεν επειδή δεν επηρέασαν τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις της Κίνας με τις ΗΠΑ ώστε να επιφέρουν αρνητικό αντίκτυπο στην Κινεζική οικονομία, αφετέρου δε επειδή έχουν οδηγήσει μία μεγάλη μερίδα του πληθυσμού της Ταϊβάν

Οι κυρώσεις ως συντελεστές ισχύος ενός κράτους ή οργανισμού

να μην επιθυμεί την ανεξαρτητοποίηση της χώρας τους αλλά τη διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης, προκειμένου να αποφύγουν περεταίρω κυρώσεις από την πλευρά της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας (Batto 2022).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πρώτο συμπέρασμα που εξάγεται από την ανάλυση όλων των προαναφερθέντων στοιχείων αφορά το γεγονός ότι η αποτελεσματικότητα των οικονομικών κυρώσεων αποτελεί συνάρτηση και άλλων παραγόντων όπως η χρήση διπλωματικών, πολιτικών, στρατιωτικών και άλλων μέσων, τα οποία λειτουργούν επικουρικά σε αυτές (Ecomides & Wilson, 2007, 225-226). Το γεγονός αυτό αποτελεί τον κύριο λόγο που τόσο οι διεθνείς οργανισμοί όσο και τα μεμονωμένα κράτη επιλέγουν την επιβολή πακέτων κυρώσεων. Τα πακέτα αυτά περιλαμβάνουν ποικίλα μέτρα, τα οποία στοχεύουν όχι μόνο την οικονομία αλλά και σε άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα «*Η διακοπή των κρίσιμων αλυσίδων εφοδιασμού που τροφοδοτούν το στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα της Ρωσίας [...]»* (Adeyemo 2022).

Η διαπίστωση αυτή οδηγεί στο δεύτερο συμπέρασμα, το οποίο αφορά την επίδραση των αμυντικών δυνατοτήτων ενός κράτος στην επιβολή των κυρώσεων. Η ύπαρξη ισχυρών Ενόπλων Δυνάμεων ενισχύει την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων, συμβάλλοντας στη συμμόρφωση του κράτους στο οποίο επιβάλλονται οι κυρώσεις λόγω φόβου χρήσης αυτών. Σε αυτόν τον παράγοντα οφείλεται η σχετική αναποτελεσματικότητα των κυρώσεων του ΟΗΕ, καθώς ο εν λόγω Οργανισμός χρησιμοποιεί στρατιωτικές δυνάμεις μόνο κατόπιν συναίνεσης των αντιμαχόμενων πλευρών (United Nations Peacekeeping n.d.),²² με αποτέλεσμα αποφάσεις όπως η καταδίκη της κατοχής του βορείου τμήματος της Κύπρου από την Τουρκία (United Nations Security Council 1974) να παραμένουν ανεκτέλεστες εδώ και σαράντα εννέα χρόνια.

Ένα τρίτο συμπέρασμα αποτελεί το γεγονός ότι η ζημία που προκαλούν οι οικονομικές κυρώσεις στην οικονομία ενός δρώντα δεν συνεπάγεται αναπόφευκτα και τη μεταβολή της πολιτικής αυτού σύμφωνα με τις επιθυμίες αυτού που τις επιβάλλει (Ecomides & Wilson, 2007, 225-226). Το τελευταίο χρονικό διάστημα μάλιστα έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο «αντίστασης στις κυρώσεις» από κράτη

²² Ο ΟΗΕ αποστέλλει ειρηνευτικές δυνάμεις σε μία περιοχή μόνο κατόπιν επίτευξης συμφωνίας ειρήνης μεταξύ των αντιμαχόμενων πλευρών, με σκοπό την επίβλεψη των ενεργειών των δύο πλευρών και την διασφάλιση τήρησης των συμφωνηθέντων.

όπως η Ρωσία, τα οποία παρακάμπτουν τις δυτικές κυρώσεις «[...] με συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων, εναλλακτικές λύσεις για το SWIFT, και ψηφιακά νομίσματα» (Demarais 2022).

Η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων που επιβάλλει ένας δρών αποτελεί συνάρτηση της σχετικής του ισχύος έναντι του «κράτους-στόχου», διαπίστωση που αποτελεί το τέταρτο συμπέρασμα που εξάγεται από την ανάλυση των δεδομένων. Δηλαδή όσο μεγαλύτερη είναι η σχετική ισχύς του δρώντα που επιβάλλει τις κυρώσεις, τόσο μεγαλύτερη είναι και η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που μετά από την επιβολή 9 πακέτων κυρώσεων από την ΕΕ η Ρωσία συνεχίζει τη διεξαγωγή επιχειρήσεων, η Κίνα δεν επέβαλε κυρώσεις στις ΗΠΑ μετά την επίσκεψη της Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων στην Ταϊβάν και η Ταϊβάν δεν έχει καταστεί ανεξάρτητο κράτος.

Εκτός όμως από τη σχετική ισχύ μεταξύ αυτού που επιβάλλει και αυτού που δέχεται τις κυρώσεις, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και το πολιτειακό σύστημα που επικρατεί στο κράτος που δέχεται τις κυρώσεις. Αυτό σημαίνει ότι τα αυταρχικά καθεστώτα – όπως αυτό της Ρωσίας, της Κίνας, της Βόρειας Κορέας, του Ιράν, κ.λπ. – επηρεάζονται λιγότερο από τις κυρώσεις, μιας και αφενός είναι σε θέση να ελέγχουν την οικονομία τους μέσω του κρατικού παρεμβατισμού και αφετέρου η θητεία τους δεν εξαρτάται από τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, επομένως η λαϊκή δυσαρέσκεια που μπορεί να επιφέρουν οι κυρώσεις τους είναι αδιάφορη (Portela 2022).

Ως τελευταίο συμπέρασμα αναφέρεται το γεγονός ότι η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων είναι συνάρτηση του πλαισίου εντός του οποίου υλοποιούνται. Όταν δηλαδή υπάρχει ένα σαφώς καθορισμένο πλαίσιο το οποίο δεσμεύει τους λοιπούς δρώντες ως προς τη στάση που πρέπει να τηρήσουν - όπως η άσκηση του δικαιώματος αρνησικυρίας στο πλαίσιο συμμετοχής ενός κράτους σε κάποιον διεθνή οργανισμό - τότε οι κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, καθώς λειτουργούν ως ένα μέσο καταναγκασμού, μεταβάλλοντας την πολιτική των λοιπών δρώντων προς όφελος αυτού που τις ασκεί.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνοψίζοντας, πρέπει να τονιστεί ότι η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη, καθώς αποτελεί συνάρτηση πολλών παραγόντων. Για να μπορέσει επομένως ένας δρών να αυξήσει την ισχύ του μέσω της επιβολής κυρώσεων, θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη του το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε τον Οκτώβριο του 2021 μία μεικτή ομάδα εργασίας από επιτελείς των Υπουργείων Οικονομικών και Εξωτερικών των ΗΠΑ. Σύμφωνα με αυτό:

«[...] οι κυρώσεις είναι πιο αποτελεσματικές όταν συντονίζονται με συμμάχους και εταίρους, τόσο επειδή ο συντονισμός ενισχύει την διπλωματία όσο και επειδή οι πολυμερείς κυρώσεις είναι πιο δύσκολο να αποφευχθούν. [...] πρέπει να συνδέονται με μια ξεκάθαρα διατυπωμένη στρατηγική εξωτερικής πολιτικής η οποία, με την σειρά της, συνδέεται με διακριτούς στόχους» (Adeyemo 2022).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βιβλία

Κουλουμπής, Θεόδωρος. «Διεθνείς Σχέσεις: Εξουσία και Δικαιοσύνη». Αθήνα: Παπαζήση, 1995.

Μπαμπινιώτης, Γεώργιος. «Λεξικό στις Στις Ελληνικής Γλώσσας». Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, 2002.

Economides, Spyros & Wilson, Peter. «Ο οικονομικός παράγοντας στις Διεθνείς Σχέσεις». (μετάφραση Γιώργος Κυριακόπουλος). Αθήνα: Θεμέλιο, 2007.

Hanink, Johanna. «Περί Πολέμου: Σκέψεις και συμπεράσματα του μεγαλύτερου ιστορικού στις αρχαιότητας». (μετάφραση Βιολέττα Ζεύκη). Αθήνα: Διόπτρα, 2020.

Επιστημονικά περιοδικά

Πάσχος, Αθανάσιος. «Διεθνείς οικονομικές κυρώσεις στα πλαίσια του οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ΟΗΕ», *Αεροπορική Επιθεώρηση*, Ιούνιος 2008: 120-135.

Άρθρα

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. «Περιοριστικά μέτρα της ΕΕ κατά της Ρωσίας για λόγους που σχετίζονται με την Ουκρανία (από το 2014)». 6 Φεβρουαρίου 2023 (α). <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/> (πρόσβαση στις 06 Ιανουαρίου 2023).

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. «Τα διάφορα είδη κυρώσεων». 3 Ιουνίου 2022. <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/sanctions/different-types/> (πρόσβαση στις 10 Δεκεμβρίου 2022).

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. «Ενημερωτικό γράφημα - Κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας λόγω της Ουκρανίας (από το 2014)». 14 Φεβρουαρίου 2023 (β).

<https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/eu-sanctions-against-russia-over-ukraine/> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

Η εφημερίδα των συντακτών. «Κινεζικές κυρώσεις κατά Πελόζι και διακοπή διαλόγου με την Ουάσιγκτον». 05 Αυγούστου 2022. https://www.efsyn.gr/kosmos/asia/eirinikos/354600_kinezikes-kyroseis-kata-peloz-i-kai-diakopi-dialogoy-me-tin-oyasigkton (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022).

Καμπουράκης Δημήτρης. «Τι ήταν το Δόγμα Τρούμαν και τι το Σχέδιο Μάρσαλ». 15 Μαρτίου 2019. Newsit. <https://www.newsit.gr/mia-stagona-istoria/ti-itan-to-dogma-trouman-kai-ti-to-sxedio-marsal/2737861/> (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022).

Μπανούτσος, Ανδρέας. «Ο πόλεμος στην Ουκρανία ως καταλύτης μεγάλων αλλαγών στο παγκόσμιο οικονομικό και νομισματικό σύστημα». 12 Δεκεμβρίου 2022. Κέντρο Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων. <https://kedisa.gr/o-polemos-stin-oukrania-os-katalytis-megalon-allagon-sto-pagkosmio-oikonomiko-kai-nomismatiko-systima/> (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022).

Οικονομικός Ταχυδρόμος. «Ιράν – Βενεζουέλα: Υπέγραψαν 20ετές σχέδιο συνεργασίας», 11 Ιουνίου 2022(α). <https://www.ot.gr/2022/06/11/diethni/iran-venezouela-ypegripsan-20etes-sxedio-synergasias/> (πρόσβαση στις 05 Ιανουαρίου 2023).

Οικονομικός Ταχυδρόμος, «Κίνα: Με οικονομικές κυρώσεις κατά της Ταϊβάν «απαντά» στην επίσκεψη Πελόζι». 03 Αυγούστου 2022(β). <https://www.ot.gr/2022/08/03/diethni/kina-me-oikonomikes-kyroseis-kata-tis-taivan-aranta-stin-episkepsi-peloz-i/> (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022)

Παλαιολόγος, Γιάννης. «Συμφωνία Ε.Ε., Ισραήλ και Αιγύπτου για αέριο με φορτία LNG». Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. 16 Ιουνίου 2022. <https://www.kathimerini.gr/economy/561911332/symfonia-e-e-israil-kai-aigyptoy-gia-aerio-me-fortia-Ing/> (πρόσβαση στις 06 Ιανουαρίου 2023).

Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ. «Τα Ηνωμένα Έθνη: Μια εισαγωγή για μαθητές». χ.χ. <https://unric.org/el/%CF%84%CE%B1->

%CE%B7%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B7-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84/ (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022).

ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. «Κίνα: Αυξάνει την πίεση στην Ταϊβάν με κυρώσεις σε «σκληροπυρηνικούς αυτονομιστές» αξιωματούχους». 16 Αυγούστου 2022. <https://www.protothema.gr/world/article/1274375/kina-auxanei-tin-piesi-stin-taivan-me-kuroseis-se-7-skliropurinikous-autonomistes-axiomatouhous/> (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022).

Adeyemo, Wally. «Νέα αμερικανική στρατηγική για τις κυρώσεις», Foreign Affairs-The Hellenic Edition. 19 Δεκεμβρίου 2022. <https://www.foreignaffairs.gr/articles/73952/wally-adeyemo/nea-amerikaniki-stratigiki-gia-tis-kyroseis?page=show> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

Batto, Nathan F. «Η Ταϊβάν είναι ήδη ανεξάρτητη», Foreign Affairs-The Hellenic Edition. 15 Δεκεμβρίου 2022, <https://www.foreignaffairs.gr/articles/73947/nathan-f-batto/i-taiban-einai-idi-aneksartiti?page=show> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

Demarais, Agathe. «Το τέλος της εποχής των κυρώσεων;». Foreign Affairs-The Hellenic Edition, 29 Δεκεμβρίου 2022. <https://www.foreignaffairs.gr/articles/73965/agathe-demarais/to-telos-tis-epoxis-ton-kyroseon> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

Hass, Ryan. «Το πλεονέκτημα της ασύνετης επίσκεψης της Πελόζι στην Ταϊβάν». Foreign Affairs-The Hellenic Edition. 17 Αυγούστου 2022. <https://www.foreignaffairs.gr/articles/73786/ryan-hass/to-pleonektima-tis-asyнетis-episkepsis-tis-peloz-stin-taiban> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

Huffpost Greece. «Κυρώσεις Κίνας σε Πελόζι και διακοπή διαλόγου με ΗΠΑ για Κλίμα και άλλους επτά τομείς». 05 Αυγούστου 2022. <https://www.huffingtonpost.gr/entry/kyroseis-kinas-se-peloz-kai-diakope-dialoyoe->

me-epa-yia-klima-kai-alloes-epta-tomeis_gr_62ece8a6e4b09fecea4d283d (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022).

Jeffrey, James F. «Το επιχείρημα για την διατήρηση στρατευμάτων των ΗΠΑ στην Συρία», *Foreign Affairs-The Hellenic Edition*, 13 Νοεμβρίου 2022. <https://www.foreignaffairs.gr/articles/73898/james-f-jeffrey/to-epixeirima-gia-tin-diatirisi-strateymaton-ton-ipa-stin-syria> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

Terry, Sue Mi. «Η Βόρειος Κορέα αυξάνει το πυρηνικό διακύβευμα». *Foreign Affairs-The Hellenic Edition*, 26 Οκτωβρίου 2022. <https://foreignaffairs.gr/articles/73867/sue-mi-terry/i-boreios-korea-ayksanei-to-pyriniko-diakybeyma> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

ΞΕΝΗ

Βιβλία

Kern, Alexander. «*Economic Sanctions: Law and Public Policy*». New York: Palgrave Macmillan, 2009.

Επιστημονικά περιοδικά

Nye, Joseph. «Soft power: the evolution of a concept». *Journal of Political Power*. 10 February 2021. <https://www.softpowerclub.org/wp-content/uploads/2021/03/Nye-Soft-power-the-evolution-of-a-concept-1.pdf> (πρόσβαση στις 10 Δεκεμβρίου 2022).

Άρθρα

Armstrong, Martin. «The Impact of Terrorism Around the World». Statista. 2 March 2022. <https://www.statista.com/chart/26970/global-terrorism-index-world-map/> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

Buchholz, Katharina. «Why Has the U.S. Sanctioned Russia in the Past?». Statista. 22 February 2022. <https://www.statista.com/chart/26891/us-sanctions-against-russia/> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

Buchholz, Katharina. «The Development Of Iran's Uranium Stockpile». Statista. 11 March 2022. <https://www.statista.com/chart/23528/irans-stockpile-of--low-enriched-uranium/> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

Buchholz, Katharina. «The State of Global Peace». Statista. 20 June 2022. <https://www.statista.com/chart/18339/countries-ranked-by-peace-level/> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

European Commission. «Overview of sanctions and related tools». n.d.(a) https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/overview-sanctions-and-related-tools_en (πρόσβαση στις 06 Ιανουαρίου 2023).

European Commission. «Sanctions adopted following Russia's military aggression against Ukraine». n.d.(b) https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/sanctions-adopted-following-russias-military-aggression-against-ukraine_en (πρόσβαση στις 06 Ιανουαρίου 2023).

European Council. « Infographic - Impact of sanctions on the Russian economy». 8 February 2023, <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/> (πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2023).

European Union External Action. «European Union sanctions». 07 December 2021. https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-union-sanctions_en (πρόσβαση στις 10 Δεκεμβρίου 2022).

European Union. «EU Sanctions Map». 21 December 2022. <https://www.sanctionsmap.eu/#/main> (πρόσβαση στις 06 Ιανουαρίου 2023).

Friedman, George. «The State of Play in Ukraine». Geopolitical Futures. 27 December 2022. https://geopoliticalfutures.com/the-state-of-play-in-ukraine/?utm_source=GPF+Free+Newsletter&utm_campaign=3ea35be8e3-20221228_FL_Weekly&utm_medium=email&utm_term=0_f716b3bf65-3ea35be8e3-265207867&mc_cid=3ea35be8e3&mc_eid=4eb2fead82 (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

Geneva Graduate Institute. «UN Targeted Sanctions Regimes». n.d. <https://www.graduateinstitute.ch/research-centres/global-governance-centre/targeted-sanctions-initiative> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

Geopolitical Futures. «Daily Memo: Russia Reduces Use of Western Currencies». Geopolitical Futures. 30 December 2022. <https://geopoliticalfutures.com/daily-memo-russia-reduces-use-of-western-currencies/> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

Institute for the Study of War. «Russia-Ukraine Warning Update: Russian Offensive Campaign Assessment, February 27». 27 February 2022. <https://understandingwar.org/backgrounders/russia-ukraine-warning-update-russian-offensive-campaign-assessment-february-27> (πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2023).

Institute for the Study of War. «Russian Offensive Campaign Assessment, June 25». 25 June 2022. <https://understandingwar.org/backgrounders/russian-offensive-campaign-assessment-june-25> (πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2023).

Institute for the Study of War. «Russian Offensive Campaign Assessment, October 24». 24 October 2022. <https://understandingwar.org/backgrounders/russian-offensive-campaign-assessment-october-24> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

Institute for the Study of War. «Russian Offensive Campaign Assessment, February 16, 2023». 16 February 2023. <https://understandingwar.org/backgrounders/russian-offensive-campaign-assessment-february-16-2023> (πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2023).

Kessel, Isabel. «Who Vetoed the Most in the UN?». Statista. 21 August 2017. <https://www.statista.com/chart/10758/un-security-council-resolutions-vetoed/> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

Portela, Clara. «Sanctions, Conflict and Democratic Backsliding: A user's manual». *European Union Institute for Security Studies (EUISS)*. Brief 6, 1 June

2022. <https://www.iss.europa.eu/content/sanctions-conflict-and-democratic-backsliding> (πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2023).

UN Counter-Terrorism Committee. «Security Council Counter-Terrorism Committee adopts Delhi Declaration, concluding special meeting in India». 29 October 2022(a). <https://www.un.org/securitycouncil/ctc/news/security-council-counter-terrorism-committee-adopts-delhi-declaration-concluding-special> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

UN Counter-Terrorism Committee. «Delhi Declaration on countering the use of new and emerging technologies for terrorist purposes». 29 October 2022(b). https://www.un.org/securitycouncil/ctc/sites/www.un.org.securitycouncil.ctc/files/outline_document_ctc_special_mtg_final_e.pdf (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

United Nations Peacekeeping. «Principles of Peacekeeping». n.d. <https://peacekeeping.un.org/en/principles-of-peacekeeping> (πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2023).

United Nations Security Council. «Resolutions adopted by the Security Council in 2022». n.d. <https://www.un.org/securitycouncil/content/resolutions-adopted-security-council-2022> (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

United Nations. «UN Security Council Meetings & Outcomes Tables». n.d. <https://research.un.org/en/docs/sc/quick> (πρόσβαση στις 14 Δεκεμβρίου 2022).

U.S. Department of State. «Democratic People's Republic of Korea Sanctions». n.d.(a) <https://www.state.gov/democratic-peoples-republic-of-korea-sanctions/> (πρόσβαση στις 12 Δεκεμβρίου 2022).

U.S. Department of State. «Syria Sanctions». n.d.(b) <https://www.state.gov/syria-sanctions/> (πρόσβαση στις 12 Δεκεμβρίου 2022).

U.S. Department of State. «Venezuela-Related Sanctions». n.d.(c) <https://www.state.gov/venezuela-related-sanctions/> (πρόσβαση στις 12 Δεκεμβρίου 2022).

U.S. Department of State. «Ukraine and Russia Sanctions». n.d.(d)
<https://www.state.gov/ukraine-and-russia-sanctions/> (πρόσβαση στις 12 Δεκεμβρίου 2022).

U.S. Department of State. «Iran Sanctions». n.d.(e)
<https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2020-09-23/pdf/2020-21160.pdf>
(πρόσβαση στις 12 Δεκεμβρίου 2022).

U.S. Department of State. «Global Magnitsky Act». n.d.(f)
<https://www.state.gov/global-magnitsky-act/> (πρόσβαση στις 07 Ιανουαρίου 2023).

Θεσμικά Κείμενα

Federal Register. «Executive Order 13338». 13 May 2004.
https://home.treasury.gov/system/files/126/nk_eo_20160316.pdf (πρόσβαση στις 05 Ιανουαρίου 2023).

Federal Register, «Executive Order 13692». 8 March 2015.
<https://home.treasury.gov/system/files/126/13692.pdf> (πρόσβαση στις 05 Ιανουαρίου 2023).

Federal Register, «Executive Order 13660». 6 March 2014.
<https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2014-03-10/pdf/2014-05323.pdf>
(πρόσβαση στις 05 Ιανουαρίου 2023).

Federal Register. «Executive Order 13722». 18 March 2016.
https://home.treasury.gov/system/files/126/nk_eo_20160316.pdf (πρόσβαση στις 05 Ιανουαρίου 2023).

Federal Register. «Executive Order 13949». 21 September 2020.
<https://www.federalregister.gov/documents/2020/09/23/2020-21160/blocking-property-of-certain-persons-with-respect-to-the-conventional-arms-activities-of-iran>
(πρόσβαση στις 05 Ιανουαρίου 2023).

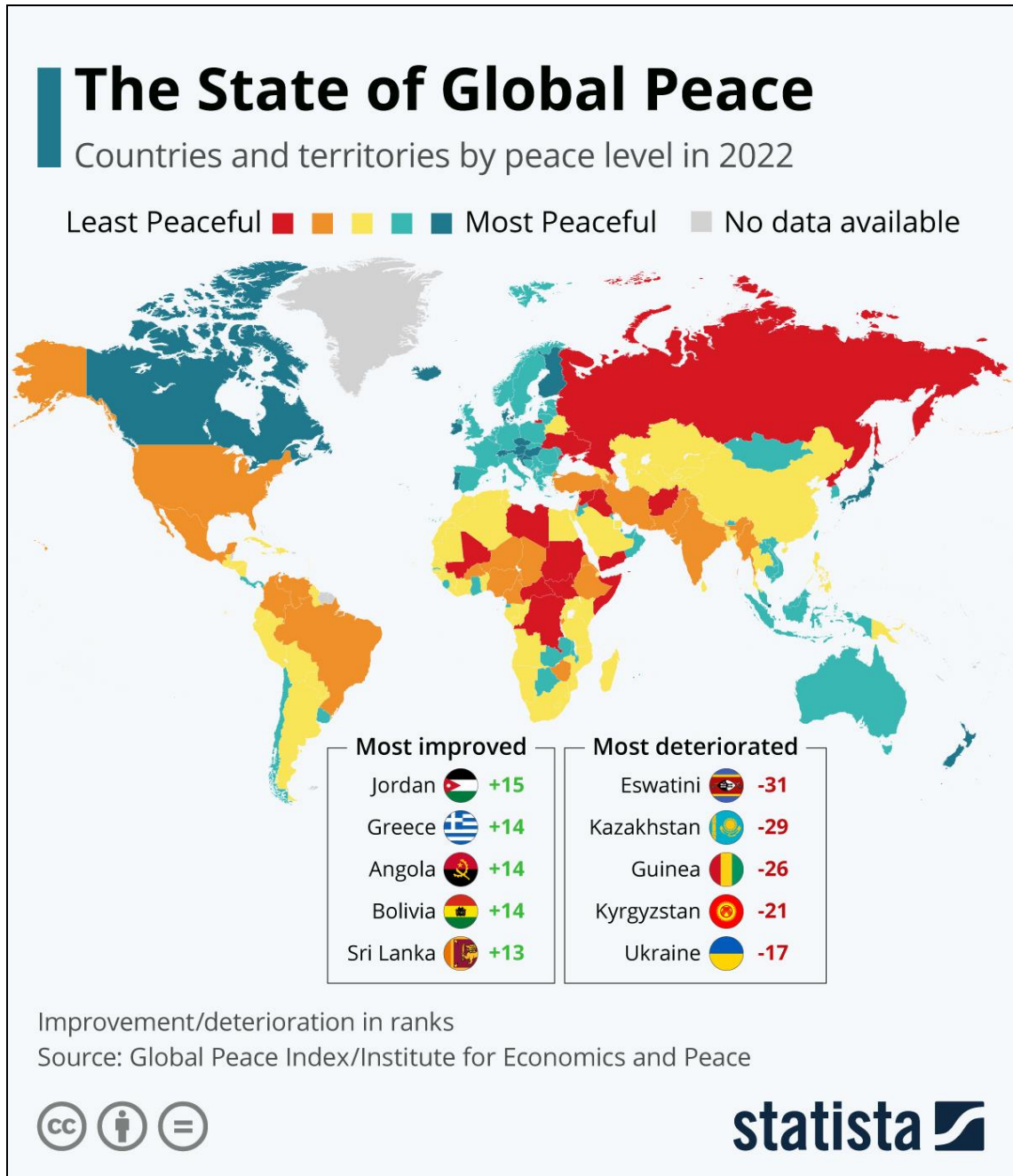
United Nations Security Council. «Resolution 353 (1974)». 20 July 1974.
<https://digitallibrary.un.org/record/93470?ln=en> (πρόσβαση στις 06 Ιανουαρίου 2023).

United Nations Security Council. «Resolution 2664 (2022)». 9 December 2022. [https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=S%2FRES%2F2664\(2022\)&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False](https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=S%2FRES%2F2664(2022)&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False) (πρόσβαση στις 04 Ιανουαρίου 2023).

U.S. Department of the Treasury. «Countering America's Adversaries Through Sanctions Act-Related Sanctions». n.d. <https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/sanctions-programs-and-country-information/countering-americas-adversaries-through-sanctions-act-related-sanctions> (πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2023).

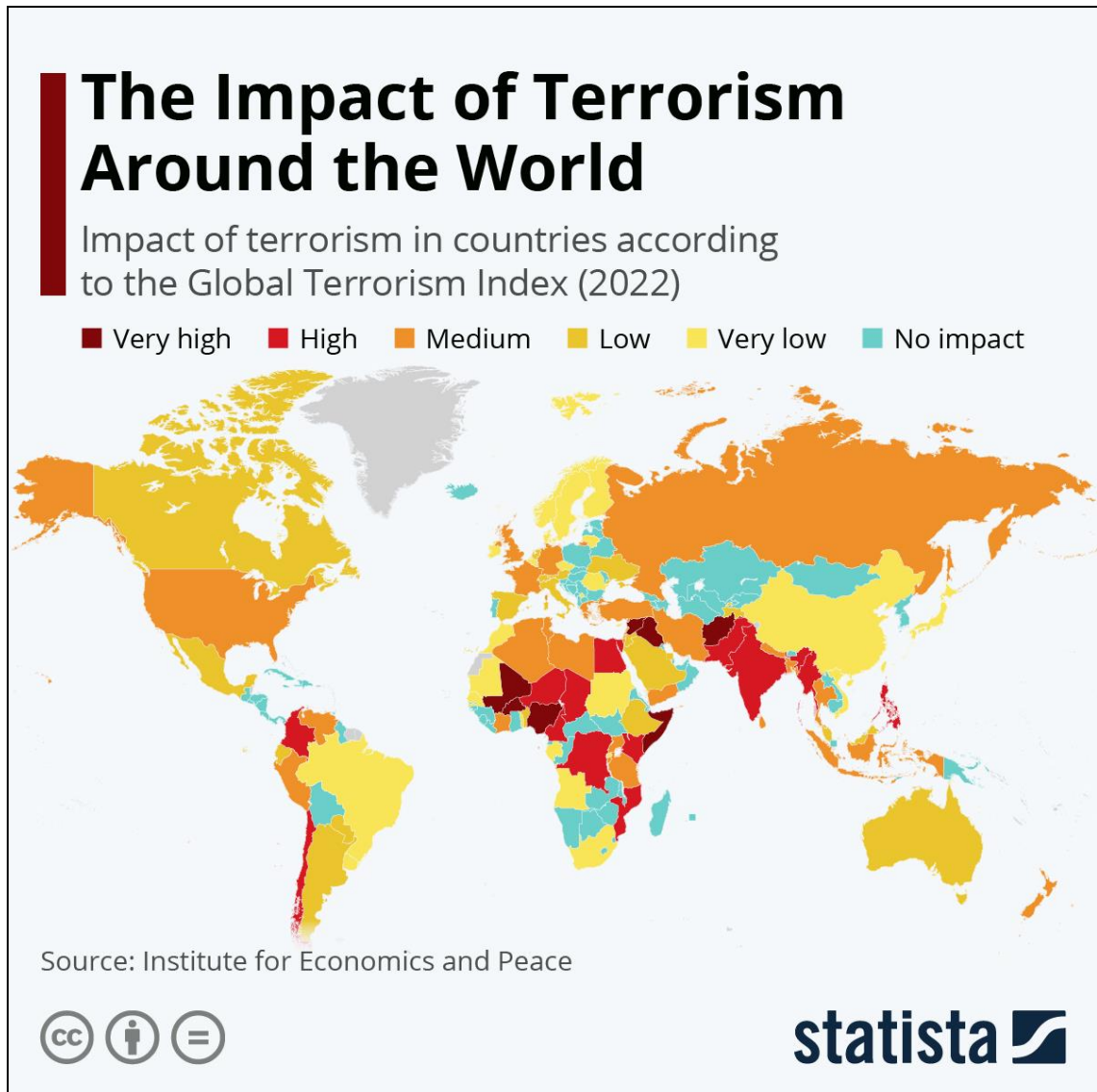
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A. ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΕΙΡΗΝΗΣ

Πηγή: Statista

B. ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

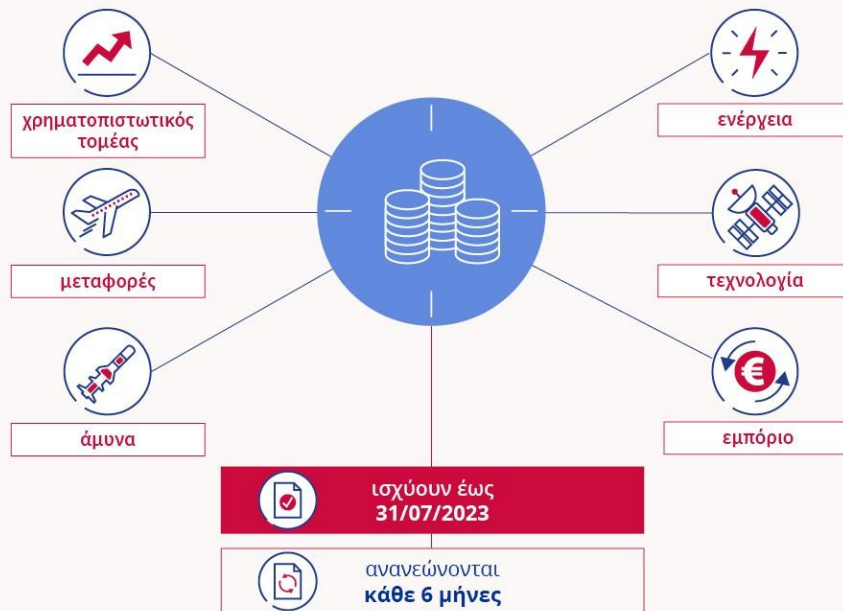

Πηγή: Statista

Γ. ΟΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ (2014-ΣΗΜΕΡΑ)

Κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας λόγω της Ουκρανίας

Κυρώσεις σε τομείς
της ρωσικής οικονομίας

ισχύουν έως
31/07/2023

ανανεώνονται
κάθε 6 μήνες

με βάση αξιολόγηση της
εφαρμογής των συμφωνιών του Μινσκ

Ουκρανία

Ρωσία

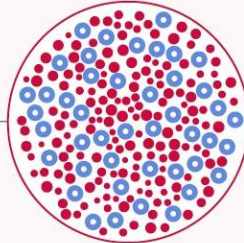
Οι συμφωνίες του Μινσκ είναι ένας οδικός χάρτης για τον τερματισμό
του πολέμου στην ανατολική Ουκρανία.
Δεν εφαρμόστηκαν ποτέ πλήρως.

→ Έχουν επίσης επιβληθεί χρηματοπιστωτικά και
εμπορικά μέτρα κατά της Λευκορωσίας.

Κυρώσεις κατά προσώπων και οντοτήτων

ΔΕΣΜΕΥΣΗ περιουσιακών
στοιχείων +
ταξιδιωτικοί περιορισμοί

1386
πρόσωπα

171
οντότητες

Δέσμευση των περιουσιακών
στοιχείων στην ΕΕ των υποκειμένων των
κυρώσεων

Απαγόρευση διάθεσης κεφαλαίων
στους υποκειμένους σε κυρώσεις

Ταξιδιωτική απαγόρευση στην ΕΕ για
τους υποκειμένους σε κυρώσεις

που ευθύνονται για την υπονόμευση της
εδαφικής ακεραιότητας, της κυριαρχίας
και της ανεξαρτησίας της Ουκρανίας

Μεταξύ των προσώπων στα οποία έχουν
επιβληθεί κυρώσεις περιλαμβάνονται
ο ρώσος Πρόεδρος Vladimir Putin
και **ο ρώσος υπουργός Εξωτερικών**
Sergey Lavrov.

Ισχύουν έως
15/3/2023

ανανεώνονται
κάθε 6 μήνες

→ Οι κυρώσεις κατά προσώπων και οντοτήτων αφορούν
επίσης τη Λευκορωσία και το Ιράν.

Περιορισμοί στις επιχειρήσεις

Απαγόρευση εισαγωγών
αγαθών από την
περιοχή

Απαγόρευση εξαγωγών
ορισμένων **αγαθών και**
τεχνολογιών

Απαγόρευση ορισμένων
συμβουλευτικών
υπηρεσιών

Εκτός κυβερνητικού
ελέγχου περιοχές των
Ντονέσκ, Λουχάνσκ,
Ζαπορίζιας και Χερσώνας

Κριμαία και Σεβαστούπολη

Ισχύουν έως
24/2/2023

ανανεώνονται
κάθε 12 μήνες

Ισχύουν έως
23/6/2023

ανανεώνονται
κάθε 12 μήνες

Διπλωματικά μέτρα και μέτρα για τις θεωρήσεις

Οι τακτικές **σύνοδοι κορυφής** ΕΕ-Ρωσίας έχουν **ανασταλεί**

Η Ρωσία δεν καλείται πλέον στις **συνόδους της G8**

Διπλωμάτες και επιχειρηματίες **δεν μπορούν πλέον** να επωφελοούνται από τις **διατάξεις για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων**

Η συμφωνία **διευκόλυνσης των θεωρήσεων** μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας έχει **ανασταλεί**

Περιορισμοί στα μέσα ενημέρωσης

Αναστολή των **δραστηριοτήτων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης** στην ΕΕ ορισμένων ρωσικών μέσων ενημέρωσης

→ Sputnik	→ Rossiya 24 / Russia 24	→ NTV/NTV Mir
→ Russia Today	→ Rossiya 1	→ REN TV
→ Rossiya RTR / RTR Planeta	→ TV Centre International	→ Pervyi Kanal

Περιορισμοί στην οικονομική συνεργασία

Κανένα νέο δάνειο στη Ρωσία από:

→ την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)
→ την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ)

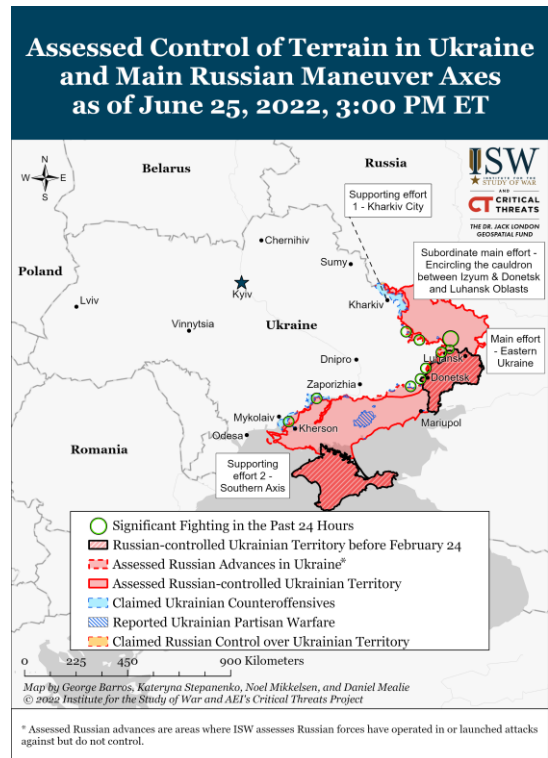
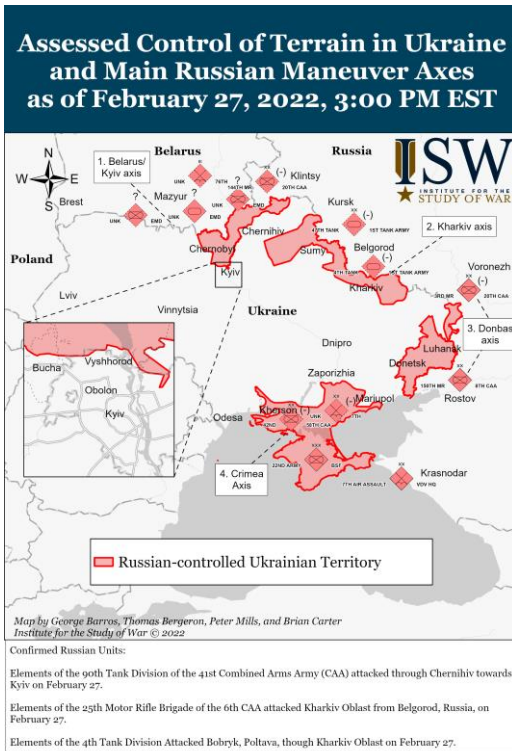

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Γενική Γραμματεία

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2022
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με μινερά της πηγής

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Δ. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

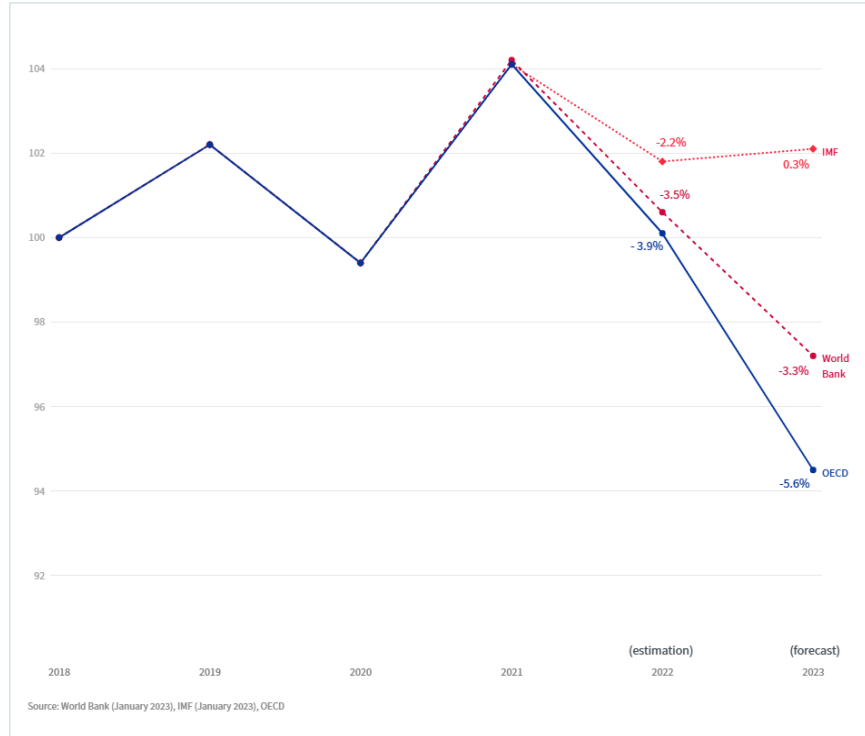

Πηγή: Institute for the Study of War

Ε. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

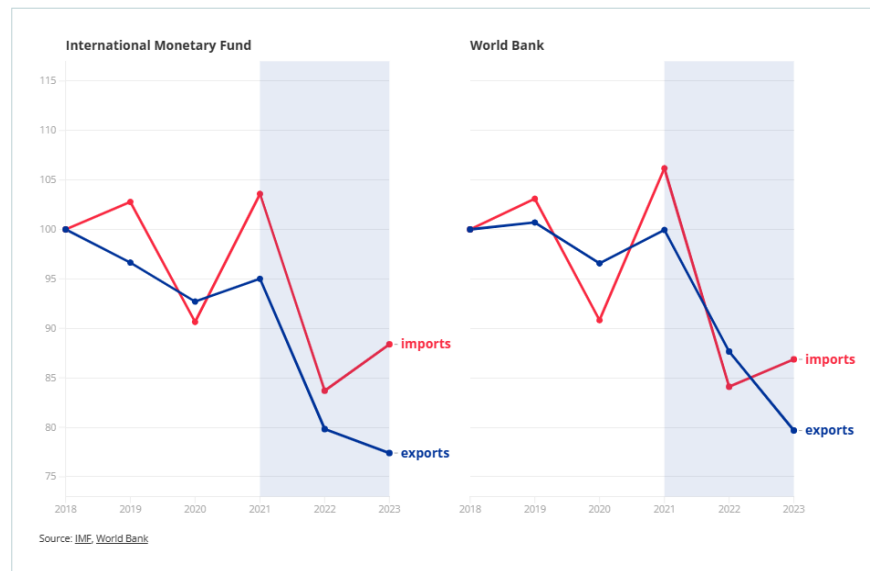
Russia's GDP – evolution from 2018 to 2023

(base 100 in 2018)

Russia's imports and exports from 2018 to 2023

(base 100 in 2018)

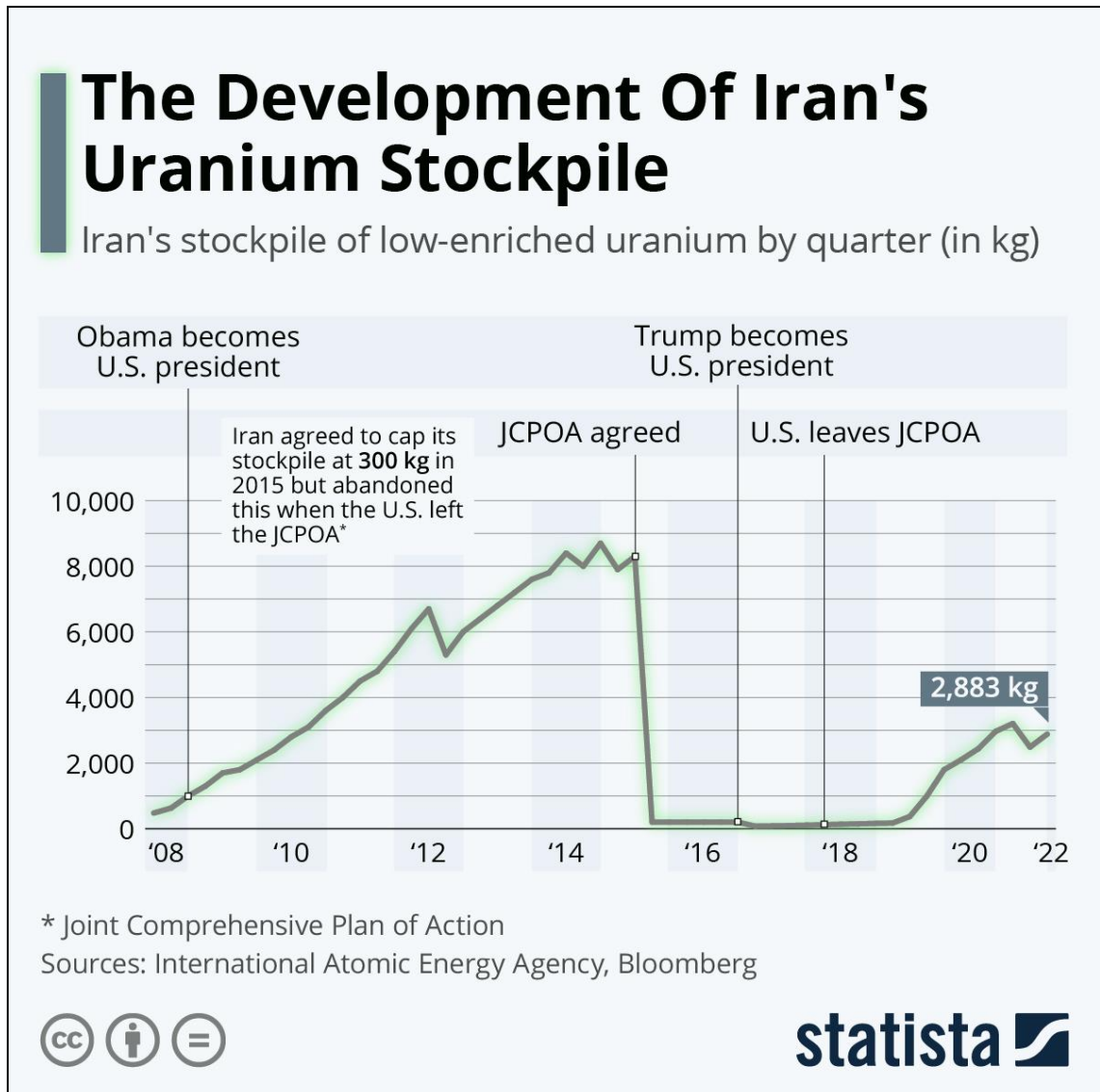
Πηγή: European Council

ΣΤ. ΟΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ (2014-2021)

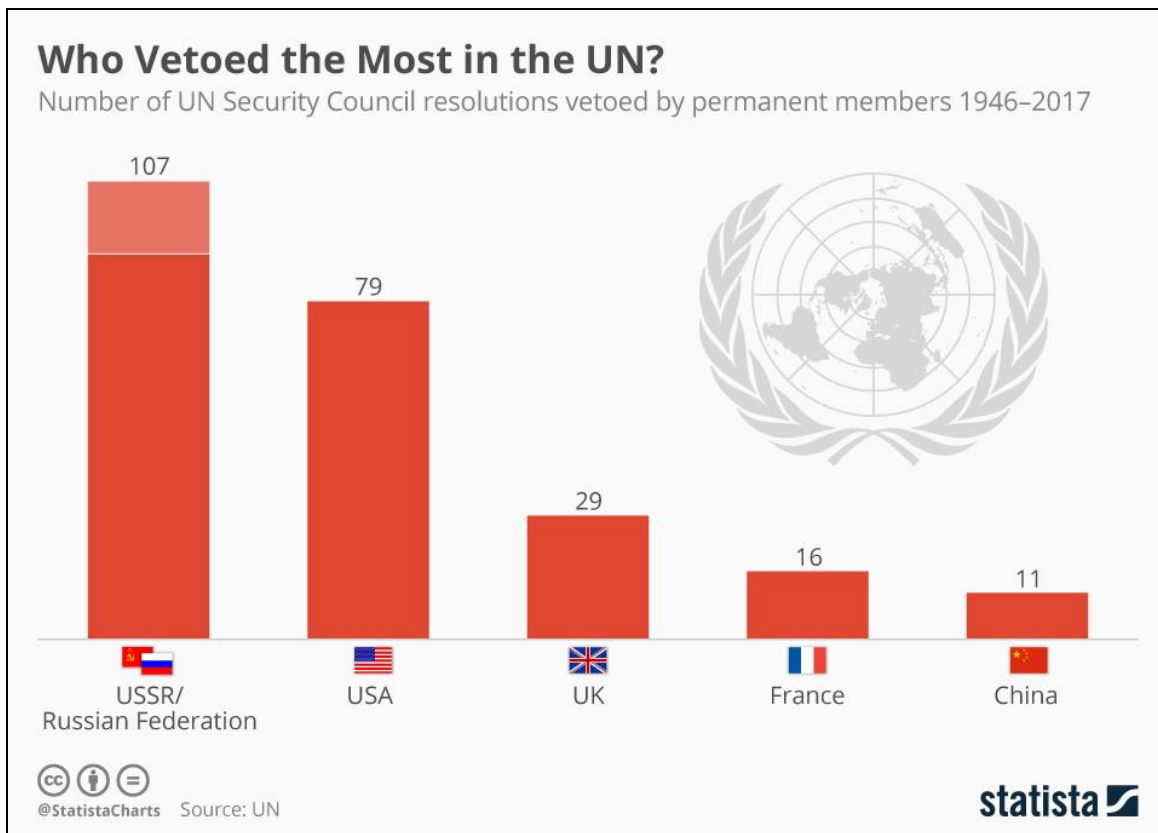
Πηγή: Statista

Ζ. Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΣΤΟ ΙΡΑΝ (2008-2022)

Πηγή: Statista

Η. Η ΑΣΚΗΣΗ ΝΕΤΟ ΤΩΝ ΜΟΝΙΜΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΑ/ΟΗΕ

Πηγή: Statista

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο Αντισυνταγματάρχης Γεώργιος Κουκάκης γεννήθηκε το 1980 στο Ηράκλειο Κρήτης. Εισήχθη στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων (ΣΣΕ) το 1998 από όπου αποφοίτησε το 2002, 1^{ος} μεταξύ των Ανθυπολοχαγών Πεζικού και 8^{ος} μεταξύ των συμμαθητών του. Το 2003 επιλέχθηκε στις Ειδικές Δυνάμεις, όπου υπηρέτησε μέχρι το 2017 οπότε και αποχώρησε οικειοθελώς.

Έχει υπηρετήσει σε διάφορες Μονάδες και Επιτελεία των Ειδικών Δυνάμεων, του Πεζικού και της Επιστράτευσης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό (Κύπρος και Κοσσυφοπέδιο). Είναι απόφοιτος όλων των υποχρεωτικών σχολείων του Πεζικού και των Ειδικών Δυνάμεων, καθώς και τεσσάρων σχολείων του Στρατού των ΗΠΑ.

Επιπλέον είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Master of Arts) στη «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Ρόδος), το οποίο απέκτησε με βαθμό άριστα αποφοιτώντας 1ος ανάμεσα στους συμφοιτητές του, έπειτα από υποτροφία που του χορηγήθηκε από το Γενικό Επιτελείο Στρατού (ΓΕΣ).

Κατόπιν έγκρισης του ΓΕΣ συμμετέχει ως Κύριος Ερευνητής στο Κέντρο Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων (ΚΕΔΙΣΑ), ως μέλος στο Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙΣΜΕ), και ως Ερευνητικός Συνεργάτης (Research Associate) στο HERMES Institute of International Affairs, Security & Geoeconomy.

Μελέτες του έχουν δημοσιευτεί στο περιοδικό «Στρατιωτική Επιθεώρηση» του ΓΕΣ, το επιστημονικό περιοδικό «Η Ελλάδα, η Ευρώπη και ο Κόσμος» της Μονάδας Έρευνας για την Ευρωπαϊκή και Διεθνή Πολιτική του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το Global Security and Intelligence Note (GSIN) του Πανεπιστημίου του Buckingham, το HAPSc Policy Brief Series του Ελληνικού Οργανισμού Πολιτικών Επιστημόνων και τις ιστοσελίδες των Ινστιτούτων Διεθνών Σχέσεων με τα οποία συνεργάζεται.

Έχει συμμετάσχει ως εισηγητής σε διάφορα συνέδρια-ημερίδες και αρθρογραφεί στις ιστοσελίδες HUFFPOST Greece, Foreign Affairs-The Hellenic Edition, Geopolitics & Daily News, Infognomon Politics και LEP.

Ομιλεί την Αγγλική σε επαγγελματικό επίπεδο (Certificate of Proficiency in English του Πανεπιστημίου του Cambridge).